

URZĘDNIK w połączeniu z PRAWNIKIEM

Wychodzi
10. i 25. każdego miesiąca.

Prenumerata
miejscowa i zamiejscowa
wynosi:

rocznie	5 zł. — ct.
półrocznie	2 „ 50 „
kwartalnie	1 „ 25 „
miesięcznie	— „ 45 „
Numery poszczególne po	— „ 25 „
Reklamacja nieopieczutowana wolna są od opłaty pocztowej.	

DWUTYGODNIK

poświęcony sprawom Urzędników wszelkich zawodów.

Redakcja
i administracja
we Lwowie
ulica Teatralna liczba 9

Ogłoszenia

jednorazowe przyjmują się za opłatą 6 centów, kilkorazowe za opłatą 5 centów, od wiersza drobnym drukiem.

Treść: Od Administracji. — Sądownictwo. (Praktykanci sądowi. — Praktyka sądowa [Księga orzeczeń n. Tr. s. N. 117. — Zasady orzeczeń n. Tr. s.]). — Administracja. (Praktyka administr. Zasady orzeczeń władz centr. [Orzec. Tryb. administr. — Orzec. minister.] — Stosunki prawne urzędników państwowych. [Zasady orz. Tryb. państwa i Tryb. administr. Dokończenie]). — Stowarzyszenia. (Towarz. prawnicze w Kosowie. — Pierwsze og. Stowarz. urzędników a. w. mon.). — Wiadomości literackie (M. Koczyński. Ustawa sądowa gal. — Ł. Lipiński. Ustawa notarialna). — Wiadomości potoczne (Koszta utrzymania parlamentów.) — Wiadomości urzędowe (Opróżnione posady. — Mianowania. — Przeniesienia. — Wyszczególnienia.) — Ogłoszenia prywatne

O d e i n e k: Przegląd zakładów karnych w Austrii. Napisał Dr. Julian Morelowski. — Perska prokuratura państwa.

Od Administracji.

Niebawem kończymy bieżący rocznik wydawnictwa, a mimo to wielu z P. T. Prenumeratorów chociaż odbierają piśmo, nieuścili dotąd prenumeracyjnej należitości. Rozsyłając tedy ponownie wykazy zaległości, zwracamy na nie uwagę zalegających i ponawiamy prośbę o bezwzględne ich nadesłanie.

SĄDOWNICTWO.

Praktykanci sądowi.

Kraków w listopadzie 1885.

W „Kurjerze Lwowskim“ z dnia 27. października b. r. żali się Krakowski korespondent na p. Zborowskiego, Prezydenta Sądu kraj. w Krakowie, że świeżo wstępujących praktykantów sądowych przydziela do oddziałów manipulacji; zarazem wyraża nadzieję, że skoro p. Zbor. zajął się rodziną zmarłego Kor., to cofnie niezawodnie powyższe rozporządzenie.

Nie wchodząc w to, dlaczego korespondent łączy z sobą dwie sprawy, które nie mają ze sobą najmniejszego związku, i z których żadna na drugą oddziaływać nie może, poczuwamy się do obowiązku po słuszności odpowiedzieć owemu korespondentowi, że wręcz przeciwnego jesteśmy zdania i pragniemy, by nie tylko p. Prezydent Zborowski powyższego rozporządzenia nie cofnął, ale, by raczej i reszta pp. Prezydentów

sądów kolegjalnych podobnie jak p. Zbor. postąpili.

Rozporządzenie przez p. Zbor. wydane uważamy za zupełnie słuszne i wielkiej dla całego sądownictwa doniosłości. Przełożeni i członkowie sądów w ogóle, mianowicie zaś sądów powiatowych powinni z manipulacją sądową należyście i jak najdokładniej, praktycznie być obznajomieni, a to raz dlatego, by wiedzieli, co w danym razie zarządzić, a powtóre, by swych podwładnych urzędników co do ich czynności należyście mogli nadzorować. Natomiast wiadomo że wielu jest takich, którym ta wiedza jest obcą i którzy przy objęciu Naczelnictwa albo zupełnie polegają na zdaniach i zapewnieniach podwładnych kancelistów, albo też niedowierzając im wydają zarządzenia, które niedadzą się wykonać lub też w razie wykonania czynność służbową nader utrudniają.

Że tak jest rzeczywiście na to liczne moglibyśmy przytoczyć codziennie przykłady. Ograniczymy się na kilku. I tak, znamy sąd powiatowy, w którym Naczelnik zaprowadził zwyczaj, że wszelkie rozporządzenia i okólniki indykowane bywają pod nomenklaturą tego miasta z którego okólnik nadesłano; tym sposobem dzieje się, że n. p. rozporządzenie odnoszące się do kas sierocych przychodzi wprawdzie pod literę K. jednak pod nomenklaturą Kraków, a to dla tego, że sąd kraj. wyższy w Krakowie to rozporządzenie zaintymował.

A znów rekwizycje o przeprowadzenie egzekucji przeciw Jakóbowi M. są zaindykowane pod jednym znakiem

choć do rozmaitych spraw się odnoszą.

Podania zaś wniesione o zainstabulowanie jakich praw, otrzymują każde jeden i ten sam znak, bez względu na to, czy podanie wniesiono w sprawie spadkowej czy też w sprawie spornej.

Są to wprawdzie drobne tylko usterki, ale każdy z manipulacją obznajomiony uzna, jak wielce one utrudniają muszą poszukiwania, ile przez nie nieraz czasu stracić trzeba i jak łatwo temu wszystkiemu zapobiedz stosownymi zarządzeniami. A cóż dopiero mówić o innych, jak n. p. gdy księga Ekspedjenta wcale nie lub niedokładnie jest prowadzoną, gdy księga Registratora wcale nie jest prowadzoną, gdy dziennik nie wskazuje czy skarga jest sumaryczną czy drobiazgową czy też ustną, i t. p.

Gdyby to od nas zależało to żaden praktykant sądowy inaczej nie byłby zatrudniony jak li tylko najpierw przy manipulacji, a po jakim czasie używanym do aktuowania i to do aktuowania nietylko przy rozprawach, ale i u sędziów śledczych, nietylko w sprawach karnych ale i w cywilnych, tak przy rozprawach oralnych jak też przy sprawach drobiazgowych, a dopiero po dłuższej takiej praktyce i po złożeniu egzaminu sędziowskiego pozwolilibyśmy mu na małe referaty i to nie samostatnie lecz, pod kierunkiem wytrawnego radcy.

Prawnik, któryby przeszedł taką szkołę, nawet przy bardzo miernych zdolnościach korzystałby naszym zdaniem znacznie więcej aniżeli ten, któremu zaraz po kilku tygodniach spisy akt do

załatwienia bywają przydzielane chociaż, jak to mówią, jeszcze papieru dobrze złożyć nie umie.

Pp. praktykanci uważają wprawdzie czerpanie podobnej praktyki za ubliżenie sobie, zapominają jednak że instrukcja sądowa, która sekretarzowi Rady, urzędnikowi w VIII kl. rangi, funkcje protokołowania przydziela, nie mogła mieć na myśli, by nieegzaminowany praktykant do referatu miał być dopuszczonym. X.

Praktyka sądowa.

Księga orzeczeń

Najwyższego Trybunału sądowego.

Nr. 117. *)

W sporach które stosownie do § 1. ustawy z 27. kwietnia 1873 r. N. 66 1/2 pr. p. względnie ustawy z 1. marca 1876 r. N. 23 dz. pr. p. według postępowania dla spraw drobnych przepisane przeprowadzać należy, inne postępowanie jest niedopuszczalne, chociażby strony wyraźnie lub domniemanie o to się mówiły; zmiana tego postępowania ustawowego uzasadnia nieważność z urzędu przestrzegać się mającą.

Pytanie, jeżeli w sprawach, które stosownie do §. 1. ust. z 27. kwiet. 1873 r. N. 66 dz. pr. p. według postępowania drobnych przeprowadzać należy, stronom służy wolność, zgodzenia się na inny sposób postępowania, było już kilkakrotnie przedmiotem decyzji tak wyższych sądów kraj. jak też najw. Tryb. sąd.

W najwyższosądowej registraturze znajdują się następujące wyższosądowe decyzje — a mianowicie według kolei czasu ich wydania: — sądu wyższego w Gracu z 26 lut. 1875 r. l. 203; w Zarze z 25. kwietnia 1878 r. l. 872; w Insbruku z 5. lipca 1881 r. l. 3592; w Pradze

*) Nr. 116 zob. -w Nr. 19. 20 i 21 tego pisma z r. b.

Przegląd zakładów karnych w Austrii

napisał

Dr. Juljan Morelowski.

W Austrii istnieje 21 zakładów karnych przeznaczonych do wykonywania dłuższej kary uwięzienia; z tych 15 przeznaczonych wyłącznie dla mężczyzn, a 6 dla kobiet.

I. Zakłady karne dla mężczyzn.

1) Zakład w *Stein* otwartym został dnia 16 kwietnia 1851 r. jako filja nieistniejącego już teraz niższo-austriackiego zakładu karnego prowincjonalnego w Wiedniu i mieścił w sobie pierwotnie 100 skazańców męzkich i 50 żeńskich. Po rozszerzeniu budynków urządzono takowy w 1855 r. jako zakład

z 24 stycznia 1883 r. l. 2503; w Gracu z 23. kwietnia 1884 r. l. 5504 i z 14. stycz. 1885 r. l. 1491.

Trzy z nich powzięto w senacie plenarnym, a przeważną część jednogłośnie lub przeważającą większością głosów.

We wszystkich tych wyższosądowych decyzjach utrzymywano zdanie, że we wszystkich wypadkach według ustawy sposobnych do postępowania drobnostkowego zastosowanie innego postępowania sądowego wtenczas nawet jest wykluczone, gdy strony wyraźnie lub milcząco na inne postępowanie się zgodziły i że przeto takiego rodzaju niedopuszczalna zmiana sposobu postępowania nieważność z urzędu przestrzegać się mającą uzasadnia.

W skutek wniesionych rekursów decyzje wyższosądowe powyżej wspomniane nadeszły do najw. Tryb. sąd.

Orzeczenie sądu wyższ. w Zarze potwierdzono najwyższosądowym rozporządzeniem z d. 18 czerwca 1878 r. l. 6787, a owe sądu wyż. w Insbruku najw. sąd. rozporz. z d. 6. paźdz. 1881 r. l. 11322, a to z powodów decyzji wyższosądowych.

W rozporz. najwyższosądowym z 2. maja 1883 r. l. 4691, którym zniesiono decyzję sądu wyższ. w Pradze, zaznaczono, że zdania sądu wyż., iż postęp. w spr. drob. jest koniecznym, wolą stron usunąć się nie dającym, nie można bezwarunkowo uznać za słuszne, gdy się zważy, że według ogólnego postanowienia §. 88 ust. o post. w spr. drob. przez tę ustawę stronom nie jest odjęte prawo, obrania dla swych spraw spornych na mocy obopólnego porozumienia po myśli §. 15. powsz. proc. cyw. lub §§. 6, 7 i 24 postęp. sumarycznego, innego postępowania według ustawy dopuszczalnego. To samo zdanie wypowiedziano prawie dosłownie także w rozp. najw. sądownym z 12 maja 1875 r. l. 203 w którym się nadto na §§. 47 i 48 normy ur. powołano.

Decyzję sądu wyż. w Gracu z 23 kwiet. 1884 r. l. 5904, która wyrok sądu pow. w Villach z 10 grud. 1883 r. l. 5660 wraz z poprzedzającym go postępowaniem tudzież dekretem skargi z 20 lutego 1883 r. l. 947. jako nieważne zniesiono i sądowi pow. nakazano, by na skargę audjencją do rozprawy

według postęp. w spr. drob. wyznaczył, rozporządzeniem najw. sądownym z 20 sierpnia 1884 r. ze względu na resolucję z 31 paźdz. 1785 r. N. 489 Zb. pr. s. lit. 000. uznano za nieusprawiedliwioną, a przeto ją zniesiono.

W rozp. najw. sądownym z 10 marca 1885 r. l. 2553 znoszącym decyzję sądu wyższ. w Gracu z 14 stycz. 1885 r. l. 14941 wyrzeczono, że w braku osobnego postanowienia w ustawie z 27. kwiet. 1873 r. N. 66 dz. pr. p. co do prawa stron godzenia się także w wypadkach do postęp. w spr. drob. sposobnych wyraźnie lub domniemanym sposobem na inne postępowanie ustawne, ze względu na §. 88 powołanej ustawy przepisy procedury cywilnej (§. 15) lub § 24 ustawy o post. sumar. moc prawną mieć mają, według tych zaś stronom wybór postępowania do woli jest pozostałym i że §. 48 nor. jur. i dekr. ndw z 31. paźdz. 1785 r. N. 489 Zb. pr. s. lit. 000. niewłaściwości sądu nie postanawiają jako powód nieważności z urzędu przestrzegać się mający.

Także pod względem pytania, czy zmiana ustawowego postępowania w spr. drob. polegająca na wyraźnej lub domniemanej umowie stron mieści w sobie nieważność z urzędu przestrzegać się mającą, sprzeczne między sobą istnieją orzeczenia najw. Tr. sąd.; podczas gdy we wszystkich u wstępu powołanych orzeczeniach sądów wyższych pytanie to potwierdzono i dla tego wyrok pierwszosądowy wydany na podstawie rozprawy według innego postępowania przeprowadzony wraz z poprzedzającą go rozprawą jako nieważne uznano i sprawę do rozprawy według postęp. w spr. drob. przekazano.

Tem samem pytaniem zajmują się najwyższosądowe orzeczenia z 18 lipca 1878 r. l. 6787, 6. paźdz. 1881 r. l. 11322, 20 sierpnia 1884 r. l. 8812 i 10 marca 1885 r. l. 2553. W dwóch pierwszych orzeczeniach uznano zdanie wyższosądowe, powyżej bliżej wspomniane, za stosowne, natomiast zaś w dwu ostatnich orzeczeniach wypowiedziano zdanie, że w tej mierze resolucja z 31. paźdz. 1785 r. N. 489 Zb. pr. s. lit. 000. jest decydująca.

W tym składzie rzeczy Prezydum najw. Tryb. sąd. po myśli instrukcji dla

karny wyłącznie dla mężczyzn, a kobiety umieszczono w nowo założonym zakładzie karnym żeńskim w *Neudorf*. Więzienie celkowe w *Stein* urządzono znacznie później.

2) Zakład w *Göllersdorf* urządzony został początkowo jako filja więzienia sądu krajowego wiedeńskiego z powodu przepełnienia takowego; otwarto go dnia 16 listopada 1874 r.

3) Zakład karny w *Garsten* w wyższej Austrii, urządzony został w r. 1851, w miejsce wyższo-austriackiego prowincjonalnego domu karnego w Lincu i przeznaczony był pierwotnie na pomieszczenie skazańców obojga płci; od 1 lipca 1866 r. jest przeznaczonym wyłącznie dla mężczyzn.

4) Zakład karny w *Suben*, był pierwotnie prowincjonalnym domem kar

nym dla kobiet, w r. 1866 przemienionym został na zakład dla mężczyzn.

5) Zakład karny w *Pradze* przebudowany z dawnego klasztoru Augustjanów, otwartym został w r. 1826 jako prowincjonalny dom karny dla Czech.

6) Zakład karny w *Kartuzie* jest obecnie siedliskiem największych zbrodniarzy, gdyż odstawiają tam tylko tych językiem niemieckim władających więźniów męzkich, którzy skazani zostali na karę ciężkiego więzienia powyżej iociu lat w Austrii wyższej i niższej, Solnogradzie, Czechach, Morawie, Szląsku, Styrii, Karyntji, Krainie i Tyrolu.

7) Zakład karny w *Pilźni* czeskiej.

8) Zakład karny w *Mirowie* (Mürau).

9) Zakład karny w *Wiśniczu* prze-

prowadzenia księgi i repertorium orzeczeń wydanej, najw. postanowieniem z 7 sierpnia 1872 zatwierdzonej, zarządziło, by obie poruszone kwestje wzięto pod wyczerpującą obradę w senacie najpełniejszym i o ile możebne zasadniczo rozwiązano. Na podstawie dyskusji skutkiem tego obszernie przeprowadzonej, uchwalono wpisać do Księgi orzeczeń podane powyżej zdanie prawne, a to z następujących p o w o d ó w.

Wszystkie rodzaje postępowania w sprawach spornych, które po czas zaprowadzenia postępowania w spr. drob istniały, polegały na zasadach w głównej rzeczy równych; i wszystkim onym wspólnymi były: pisemne ustalenie materiału procesowego, zasada rozprawiania się w sądzie i przezorności (Verhandlungs- und Eventualmaxime), jak też ustanowienie pozytywnych prawideł dowodowych i odwołalność orzeczenia ostatecznego; różniły się li tylko mniej lub więcej ścisłem i konsekwentnem szczegółowem tych zasad przeprowadzeniem.

Jak to w motywach rządowych do ustawy o postęp. drob. zaznaczono, wszystkie te reformy procedury nie uczyniły zadość praktycznej potrzebie poszukujących prawa szczególnie pod względem najdrobniejszych spraw prawnych; wymagają bowiem one, nie wyłączając postępowania sumarycznego, od stron nakładu czasu, trudu i kosztów, który przy drobnych pretensjach prawnych w odpowiednim nie stoi stosunku do wyniku z prowadzenia sporu oczekiwanego, z kąd też nie rzadko się dzieje, iż strona woli zrzec się pomocy sądowej ku wywalczeniu swej pretensji, przez co budzi się uczucie niepewności prawa i wstrząsa się zaufanie do urzędów państwowych. Motywa rządowe po nad to także zaznaczyły, że istniejące formy procedury nawet przy najdrobniejszych sprawach przez sposób rozprawy sporowej, przez jej protokołowanie, przez tok instancyj, tak dalece zatrudniają siły sądów, iż nawet przy największym wysileniu ogrom materiału nie da się już zwalczyc, tak, że albo sędziowie widzą się zniewolonymi z szczególnym naciskiem nalegać na zawieranie ugód, albo też spory, i to nie tylko o drobne pretensje prawne, nie mogą już tak dokładnie i spiesznie być

prowadzone i rostrzygane, jak tego wymagać się powinno od wymiaru sprawiedliwości odpowiedniego pewności praw i obrotowi; ztemu zaś temu nie podobna dostatecznie zaradzić pomnażaniem personalu.

(Dok. nast.)

Zasady orzeczeń najw. Tryb. sąd.

71. [Do §. 41 normy jur.]. Przeniesienie pretensji hipot. nie przeciwstawia posiadacza hipoteki i cedenta cesjonariuszowi jako spólników sporu i nie może przez to pierwszy być pozbawiony swego sądu właściwego. — (Orz. n. Tr. s. z 6. marca 1882 r. l. 2102. — Ger. H. n. 36 z r. 1885).

72. [Do §. 43 n. jur.]. Niekwestjonowane przyjęcie faktury, w której mieści się miejsce zapłaty kwoty fakturowej (ceny towaru przesłanego), uzasadnia właściwość sądu z §. 43 u. jur., jeżeli fakturę przy zawarciu umowy lub równocześnie z oddaniem towaru doręczono. (Orz. u. Tr. s. z 2 paźdz. 1884 r. l. 9727. — Ger. H. n. 33 z r. 1885).

73. [—] Skargę o zapłatę ceny za świadczenie umowne wnieść można u sądu umownego, który przez umówienie się o miejsce tego świadczenia został nstanowionym. — (Orz. n. Tr. s. z 24. czerwca 1885 r. l. 6629. — Dz. rzp. m. spr. N 60 z r. 1885 — Rep. Orz. N. 124).

74. [Do §. 45 n. jur.]. Gdy skarga polega na twierdzeniu, że pozwany zapewniał zapłacić wyrządzoną szkodę w zwierzynie, sądy do rozstrzygania są powołane (rzp. min. z 14. lipca 1859 r. N. 128 dz. pr. p.) — (Orz. n. Tr. s. z 3. czerwca 1885 r. l. 6536. — Ger. Ztg. n. 69 z r. 1885)

75. [Do §. 69 n. jur.] Sąd orzekający jest bez wyjątku właściwym do rozstrzygania skargi o zgaszenie egzekucji z powodu faktów po wyroku zaszyłych; dla kwestji kompetencji zupełnie jest obojętną okoliczność, że egzekwowana realność w toku egzekucji z powodu innej pretensji egzekucją popierającego przedana została. — (Orz. n. Tr. s. z 31. marca 1885 r. l. 3487. — Ger. H. n. 34 z r. 1885).

76. [Do §. 1. proc. cyw.] Oznaczenie, na której gminie ciąży obowiązek, utrzymywania szkoły, należy do kompetencji władz politycznych. — (Orz. 11. grud 1884 r. l. 12611 — Jur. Bl. n. 33 z r. 1885).

77. [—] Skargę wniesioną u sędziego cywilnego o zwrot kosztów wskutek rozprawy kar-

nej powstałych, należy jako do cywilnego postępowania nie przydatną a limine odrzucić. — W danym wypadku nie rozchodzi się o wynagrodzenie szkody po myśli 30. rozdz. kod. cyw., lecz o kosztu postępowania karnego, czynem karygodnym spowodowane. Według §. 390 pr. kar sędzia karny po przeprowadzeniu rozprawy głównej w §. 395 pr. k. przepisanej jest powołanym orzec o wysokości kosztów, z kąd wynika, że pretensje takie nie mogą być przedmiotem sporn cywilnego, z kąd tedy sędzia cywilny nie jest powołanym do orzekania o nich. (Orz. n. Tr. s. z 15. maja 1885 r. l. 3857. — Prz. s. i a. N. 36 z r. 1885).

78. [Do §. 203 pr. cyw.] Osoba nznana za głupkowatą należy do rzędu osób w §. 203. pr. c. wyrażonych; nie można przeto wskazać jej przysięgę stanowczą. (Orz. n. Tr. s. z 28. paźdz. 1885 r. l. 9061. — Prawnik cz. str. 549 z r. 1885).

79. [Do §. 261 pr. c.] Od uchwał tyczących się substytuowania świadków z § 221 pr. c. dopuszczalnym jest rekurs samoistny, gdyż uchwały te nie zawierają wyroku przedstanowczego na dowód z świadków. — (Orz. n. Tr. s. z 16. kwietnia 1884 r. l. 3812. — Ger. H. n. 39 z r. 1885).

80. [Do § 265 pr. c.] Dowód ze znawców może za zgasy być uznany, jak skoro dowód wprowadzający nie uczynił zadość poleceniu sądowemu złożenia kosztów komisyjnych, gdyż nie można bezpodstawnego przewlekania ostatecznego rozstrzygnięcia sporu pozostawić zależnem od dowolności dowód wprowadzającego. — (Orz. n. Tr. s. z 25. czerwca 1884 r. l. 5620. — Ger. H. n. 38 z r. 1885).

ADMINISTRACJA.

Praktyka administracyjna.

Zasady orzeczeń władz centralnych.

(Orzeczenia Trybunału administracyjnego.)

114. [Do §§. 4 — 15 ust. przem. z r. 1859] Uprawnienie do przemysłowości zgłoszonej ocenić należy według stanu ustawodawstwa w czasie zgłoszenia Według §§. 13. i 15 ust. przem. z

robionym został z dawnego klasztoru Karmelitów, po wydaleni zakonników za cesarza Józefa II. W zabudowaniach klasztornych umieszczono sąd kryminalny, później dom przytułku dla okolicznych ubogich, a w roku 1868 zakład karny dla mężczyzn. Urządzenie tego zakładu zaspokoilo jedną z ważnych potrzeb naszego kraju, mieści on bowiem 400 skazańców, podczas gdy dawniej skazanych na dłuższe kary mężczyzn wysyłało do Spielbergu, Kufsteinu, Kartuz i t. d. gdzie wśród obcych, pozostawieni samym sobie nie mogli się poprawić, bo mało kto język ich rozumiał i o poprawę ich się troszczył. Dziwić się tylko należy, że zakładu takiego w Galicji zachodniej jeszcze dawniej nie utworzono chociażby przez wzgląd na koszta, po-

łączone z przewozem więźniów galicyjskich do zakładów karnych w innych prowincjach.

Zakład ten początkowo prowadzony w niewłaściwym kierunku, przemienionym został później za inicjatywą nadprokuratora pana Nalepy i za staraniem dyrekcji więziennej w instytucją wzorową. Zorganizowano tam najróżniejsze pracownie i warstwy. Dzięki zabiegom i usiłowaniom kapelana więziennego i nauczycieli, wielcy nieraz zbrodniarze przeistaczają się zwolna w ludzi spokojnych, pobożnych i pracowitych. Bezimienny autor, z którego te szczegóły czerpiemy*), powiada dalej: „Obserwując na chwilę

*) „Wiśnicz“ artykuł fejetonowy w „Czasie“ z r. 1874 Nr. 70, 71 i 74.

więźniów przy ich cichej i pilnej a swobodnej pracy możnaby uledz zdaniu, że się jest w najporządniejszej fabryce między pracownikami niepospolitej karności, a nie pomiędzy ludźmi pokutującymi za ciężkie zbrodnie. Jestto wzorowa pracownia i zarazem szkoła rzemiosł, nauk elementarnych, obyczajów i pobożności, a urządzenie polega głównie na dobrej, światłej i ofiarnej woli kierowników zakładu. Zarząd doprowadził w krótkim czasie do tego, że pracownia tamtejsza i szkoła rzemiosł wykonywa wcale nie naganne wyroby a nawet piękne i trwałe.

10) Zakład karny we Lwowie dla mężczyzn zwanym jest „u Brygidek“ z przyczyny, iż w 1785 roku umieszczonym został w klasztorze opuszczonym przez zakonnice reguły Św. Erygidy;

r. 1859 prawo do samoistnego prowadzenia wolnej przemysłowości każdemu, kto postawo wieniami §§. 4—14 ust. prz. nie jest wykluczonym, z ustawy przysłuża, a wykonywa nie jej nie jest zależnym od zgłoszenia. W obec tego trybunał nie miał powodu do rozpoznawania kwestji, czy przez §. 5 noweli przem. z 15. marca 1883 r. N. 39 dz. pr. p. mogła być zniesioną nowela do ust. karnej z 15. listop. 1867 r. N. 131 dz. pr. p., i czy przeto nowela przem. z r. 1883. sprowadziła jaką zmianę pod względem skutków zasądzeń karnych odnośnie do prawa rozpoczęcia przemysłowości. — Do zażalenia musiano się przychylić ponieważ żądać się karę pięciomiesięcznego więzienia nań dnia 11. marca 1876 nałożoną według aktów dnia 11. listop. 1876 r. odcierpiał, przeto też, gdy w czasie w którym oznajmił prowadzenie przemysłowości od końca kary zwyż pięć lat upłynęło, w tym czasie po myśli §. 6. ustępu 4. ust. z 15. listop. 1867 r. N. 131 dz. pr. p. już zgasły wszelkie ustawowe skutki tego zasądzenia, zatem także owe z §. 7. ust. prz. z r. 1859. Nie może zaś zastosowaniu §. 7. ust. prz. stać na przeszkodzie okoliczność że §. 7. ust. prz. nie bezwarunkowo zarządza wykluczenie oznaczonych tamże osób od rozpoczęcia przemysłowości, lecz takowe li tylko na wypadek obawy nadużycia uznaniu władzy przem. pozostawia; gdyż zarządzane na podstawie tego postanowienia wykluczenie od rozpoczęcia przemysłowości, byłoby w razie gdyby nie było poprzód zasądzenie, także w razie obawy nadużycia niedopuszczalne, przedstawia się zatem niewątpliwie dla kompetenta jako szkodliwy skutek ustawowy jego zasądzenia, z kąd tedy odnosi się do onegoż postanowienie ustawy z 15. listop. 1867, w moc którego takie skutki po upływie czasu tamże oznaczonego odpadają. — (Orz. Tr. adm. z 20 lutego 1885 r. l. 483. — Budw. 2419).

115. [Do §. 15. now. przem.]. Odmówienie koncesji do prowadzenia przemysłowości w §. 15. ust. prz. wymienionych władze według swego swobodnego uznania wyrzec mogą. — Przyrzadzenie i sprzedaż środków dytetycznych, które według opinji organów sanitarnych jako znawców do środków leczniczych mają być zaliczone, są wyłącznie aptekom zastrzeżone. — (Orz. Tr. adm. z 11. marca 1885 r. l. 669. — Budw. 2447.)

— jest to największy zakład z pomiędzy wszystkich więzień austriackich. Tabela porównawcza, którą tu umieszczam, wskazuje liczbę więźniów dla których pomieszczenie zwyczajne i nadzwyczajne jest urządzonem:

Nazwa zakładu karnego	liczba zwyecz.	liczba nadzwycz.
a) dla mężczyzn		
Stanisławów	720	908
Gradyseze	370	280
Stein *)	1007	1148
Göllersdorf	340	370
Garsten	726	799
Suben	307	371
Praga	1200	1200
Kartuzy **)	820	830
Pilzeń (od 17 lipca 1878 r.) ***)	915	
Mirów	843	975

*) Celek 348.
**) „ 63.
***) „ 387.

116. [Do rozp. z 31. paźdz. 1856 r. N. 204 Dz. pr. p.] Do skonstatowania przmiotu rzeczowości pewnej przemysłowości jest bez wyjątku warunkiem, wpisanie onejże w księdze gruntowej. Pomyłkę, jakaby w tym względzie zaszła przy zakładaniu księgi gruntowej nie mogą sprostować władze administracyjne.

117. [Do postę. w sprawach o przywileje]. (a) Dla sporu z powodu proszonej ku zabezpieczeniu praw z przywileju konfiskaty, Trybunał admin. jest właściwym, ponieważ nie rozchodzi się tutaj o ukaranie rzekomo zaszłego targnięcia się na przywilej firmy, lecz o zabezpieczenie praw tejsze z przywileju przed wdrożeniem rozprawy nad naruszeniem przywileju, a to postępowanie jest nie karnem lecz administracyjnem. (b) Przedłożenie ofiarowanego pod przysięgą świadectwa, że zaszło targnięcie się na przywilej, jest dostatecznym powodem do dozwoleń oględzin. (§. 44. ust. o przywil.). — Do dozwoleń konfiskaty wystarcza pisemne poświadczenie naruszenia przywileju; dowód przeciwny wtenczas tylko przeszkodzić może konfiskacie, gdy go złożono z środków dowodowych bezwarunkowo niewątpliwych. Takimi są li tylko owe środki dowodowe, których dostarczenie jest możebne bez postępowania dowodowego; w szczególności nie są nimi dowody z świadków. — (c) Doręczenie motywowanej uchwały na dozwoleń oględzin nie jest przepisane, doręczenie takiej uchwały musi wyraźnie być żądanem. (§. 92. instrukcji z 17 marca 1855 r. N. 52 Dz. pr. p.) — (d) Złożenie kaucji nie jest warunkiem konfiskaty, nie musi przeto koniecznie też poprzedzać (§. 44. ustę. 2. ust. o przywil.). — (Orz. Tryb. adm. z 11. lutego 1885 r. l. 21. — Budw. 2401.)

118. [Do ust. o ochronie znaczków przem.] §. 150 ust. przem. nie wyklucza rekursu do 3. inst., gdy skargę o karygodne targnięcie się na prawo do marki obie niższe instancje adm. odrzuciły, lecz wyklucza wydanie orzeczenia karnego w 3. instancji. — Do stanu faktycznego, jaki Tryb. admin. według ustalenia go w drodze administracyjnej za podstawę orzeczenia swego przyjąć ma, należą w sporze o prawo do marki li tylko same wizerunki marek, nie zaś także także kwestja czy takowe dadzą się odróżnić. — W używaniu wyrazu odznaczającego oznaczenie pewnej spółki akcyjnej tkwi prawnie niedozwolone „przywłaszczenie“ nazwy i szczególnego oznaczenia przemysłowca han-

lowego. — (Orz. Tryb. admin. z 5. marca 1885 r. l. 499. — Budw. 2339)

(Orzeczenia ministerjalne).

119. [§§. 19 i 55 now. przem.]. Gdy w wypadku, że tej samej osobie w tem samem miejscu dwa uprawnienia do wyszynku gorących napojów spirytusowych wydano, zakaz w §. 19. now. przem. wydany ma być przeprowadzonym, należy nieważnym uznać owe uprawnienie, które ostatnie wydano — Wyższa instancja nie może niższej nakazać zniesienie jakiego orzeczenia pod pewnemi przypuszczeniami, ma ona raczej poprzód zbadać stan faktyczny i w miarę tegoż sama zarządzić co z jej urzędu wypada. — (Orz. min. spr. wewn. z 11. kwietnia 1885 r. l. 730. — Zft. f. Verw. str. 123 z r. 1885).

120. [Do kosztów nauki szkolnej]. Gdy gmina jaka do okręgu innej szkoły ma być przydzieloną jest ona aż do faktycznego przeprowadzenia odnośnego zarządzenia obowiązana przyczyniać się do kosztów owej szkoły, z której okręgu ją wydzielono. — (Orz. min. wyznań i ośw. z 18. marca 1885 r. l. 23925. — Zft. f. Verw. N. 25. z r. 1885).

Stosunki prawne urzędników państwowych.

Zasady orzeczeń Trybunału państwa i Trybunału administracyjnego

B. Orzeczenia Trybunału administracyjnego. (Dokończenie).

V. Pohory poboczne.

a) Dodatki.

18. Li tylko urzędnikom, którzy są obowiązani zajmować mieszkanie urzędowe, należy się pełny dodatek aktywalny prócz mieszkania w naturze. — (Orz. 18. paźdz. 1879 r. — N. 591).

19. Nauczyciel szkół ludowych, który w sposób nieusprawiedliwiony wzbrania się przyjąć dane mu mieszkanie w naturze, wskutek tego utracą wynagrodzenie za mieszkanie na czas wzbraniania się swego. — (Orz. 18. paźdz. 1879 r. — N. 591).

Wiśnicz (od 15 czerwca 1868 r.)	400	410
Lwów	1090	1456
Karłow ****) (od 1 kwietnia 1863)	700	720
Lublana (Laibach)	300	400
Capo d'Istria (Kopar w Istriji)	792	1000
b) dla kobiet		
Neudorf	352	420
Rzepy	343	395
Morawskie Międzyrzecze (od 16 kwietnia 1855 r.)	300	360
Lwów (od 15 maja 1856 r.)	361	386
Vigau	264	300
Schwa	84	115

Bezimienny autor broszury p. t. «Cesarsko królewski zakład karny we Lwowie u Brygidek», wydanej w Krakowie 1874 r. jako odbitka z dziennika «Czas», obok uznania dla gorliwych i pełnych poświęcenia usiłowań zarzą-

****) „ 252.

du więziennego, przedstawia ten zakład jako unikat w swoim rodzaju, nietylko u nas lecz i w Europie. Budowa nieodpowiednia, nieodpowiednie położenie budynku, rozkład izb więziennych i kurytarzy, znaczne uszczuplenie dziedzińca przez wybudowanie na nim dużego domu dwupiętrowego i innych drobniejszych budowli, ogromne przepełnienie, wszystko to utrudnia nadzór nad więźniami i sprowadza niekorzystne dla nich skutki sanitarne; mianowicie choroby ocz, skóry, kości, w ogóle najbardziej choroby mogące się tłómaczyć warunkami mieszkania, przeważały. Jaki jest stan, tego więzienia obecnie, nie jest mi wiadomo; w roku 1874 mieściło się tamże 1468 więźniów. Przy tem wszystkim jest w tym zakładzie niedosta-

20. Pod względem przyznania dodatku aktywalnego należy z urzędu dochodzić faktu, czy mieszkanie jakie w interesie służby jako mieszkanie urzędowe musi być zajmowanem. — (Orz. 8. maja 1879 r. — N. 485.)

21. Nie jest w ustawie uzasadnionem żądanie, by dodatek służbowy z posadą jaką połączony, przy przeniesieniu na ową posadę jako dodatek osobisty pozostawiono. — (Orz. 7. lipca 1880 r. — N. 828.)

b) Wynagrodzenie za meble.

22. (a) Gdy urzędnikowi, którego przy regulacji podatku gruntowego zatrudniono, w dekrete urzędowym przyrzeczono dodatek do płacy, to przyrzeczeniem takim władza jest ograniczoną w swem w tym względzie według swobodnego swego uznania postępowaniu. (b) Odmówienie wynagrodzenia za meble w wypadku zastrzeżonego powrotu takiego urzędnika na swą właściwą posadę służbową nie sprzeciwia się ustawie. — (Orz. 9. grudnia 1880 r. — N. 947.)

23. W razie gdy urzędnik państwowy z urzędu jest przeniesiony w swoim właściwym charakterze służbowym, zatem nie w swem czasowym zatrudnieniu (przy regulacji pod. gruntowego), stosować należy dekret kam. nadw. z 13. września 1804 r. (Zb. u. polit. tom 22. N. 31), tem zaś uzasadnionem jest żądanie przyznania wynagrodzenia za meble, jeżeli przeniesiony z urzędu przez przeniesienie nie zyskał ni to in utili, ni też in honorifico. — (Orz. 10. lutego 1881 r., 17. marca 1882. r., 6. grud. 1883 r. — N. 1010. 1345. 1937.)

24. Urzędnik podatkowy, który w czasie zatrudnienia go przy regulacji podatku gruntowego zyskał in utili przez utrzymanie wyższej posady służbowej, przeto, że wyznaczenie nowego miejsca służby dopiero po ukończeniu jego zatrudnienia przy regulacji pod. grunt. nastąpiło, nie nabywa prawa do wynagrodzenia za meble z powodu swego przeniesienia. — (Orz. 10. lut. 1881., 17. marca 1882 r., 6. grudnia 1883 r. — N. 1010; 1345. 1937.)

c) Dyety.

25 Przy podróżach służbowych, na które kilka osób razem wysłano,

lekarz użyć ma razem z innymi wozu, przez kierownika komisji dostarczonego, a to stosownie do normy z 21. maja 1812 r.; jeżeli szczególnie ważne okoliczności osobnej dla lekarza frny wymagają, należy w odnośnym rachunku podróży takowe wykazać. — (Orz. 30. marca 1881 r. — N. 1059.)

VI, Pobory emerytalne.

26 Odbyta według dekr. nadw. z 8. maja 1829 r. (N. 2399 Zb. pr. s.) jednoroczna tak zwana cywilna i kryminalna praktyka sądowa („Civil-und Criminal-Justis-Praxis“) przy wymierzeniu emerytury nie ma być wliczoną w czas służby. — (Orz. 16. listop. 1876 r. — N. 3.)

27. Urzędnicy państwowi, których pobór w czasie czynnej służby nie jest placą (Gehalt), lecz li tylko żołdem (Löhnung), nie przysłużyli prawo do pensji, lecz tylko do prowizji. — (Orz. 17. listop. 1877 r. N. 154.)

28. Członkowie straży skarbowej, których nie przyjęto stale, nie mogą od państwa żądać zaopatrzenia. — (Orz. 4. wrześ. 1880 r. — N. 847.)

29. Po pensją normalną rozumieć można li tylko pensję według każdorazem istniejących norm obliczyć się mającą — (Orz. 29. listop. 1877 r. — N. 166.)

30. Czas spędzony w stanie suspensji lub kwiescencji przy wymierzeniu emerytury urzędnika z reguły nie należy policzać jako czas służby. — (Orz. 19. grud. 1878 r. N. 387.)

VII. Zaopatrzenie rodziny.

a) Pensja wdowia.

31. (a) Według dekr. kam. ndw. z 5. paźdz. 1830 r. l. 30841 (N. 2485 Zb. pr.) te tylko wdowy w czasie śmierci męża odeń separowane (separacją sądową czy też pozasadową) mają prawo do pensji lub prowizji, które legalny dowód złożyć zdolają, że w rozłączeniu od męża żadnej nie ponoszą winy. (b) Jako separację „pozasadową“ rozumieć tutaj można tylko takie rozłączenie od stoła i łoża, jak go §. 90. kod. cyw. nie dozwala, a zatem samowolne,

faktyczne. — (Orz. 22 lut. 1877, 27. lut 1879 r. — N. 433).

32. Warunkiem zastosowalności dekr. kam. nadw. z 5. paźdz. 1830 r. N. 2486 Zb. pr. s. (odmówienia pensji wdowiej) jest separacja, a pod tą rozumie się zniesienie społeczności małżeńskiej, nie zaś li tylko oddzielenie w mieszkaniu. — (Orz. 22. lut. 1877 r., 27. lut. 1879 r. — N. 44 433).

b) Dodatek na wychowanie.

33. (a) Wzięcie do wojska z pobieraniem żołdu połączone usprawiedliwia zamknięcie dodatku na wychowanie przyznanego do czasu osiągnięcia wieku normalnego lub wcześniejszego zaopatrzenia. — (b) Dochodzenie zwrotu pobranych przewyżek należytości dodatku na wychowanie nastąpić winno w drodze prawa, nie zaś w drodze administracyjnej. — (Orz. 18. czer. 1880 r. — N. 806).

VIII. Przyjęcie na powrót do służby.

(Wiederanstellung.)

34. Przyjęcia urzędników kwieskowanych, jubilowanych i pensjonowanych na powrót do służby nie można pojmować jako prawo poszczególnych urzędników w stanie spoczynku zostających. (Orz. 12. stycz. 1877 r. — N. 21.)

XI. Egzekucje na płace.

35. Przy egzekucjach na płace urzędnika władzom administr. przysłuży wprawdzie prawo badania wykonalności egzekucji, nie zaś osądzenia prawności egzekucji przez zwyczajnego sędziego dozwołonej, lub wniesienia przeciw niej jakiego środka prawnego (Orz. 11. maja 1881 r. — N. 1094.)

X. Taksy służbowe.

36. Żądanie zwrotu wpłaconych taks służbowych, nie jest w ustawie uzasadnionem. — (Orz. 21 paźdz. 1884 r. — N. 2259.)

teczna liczba celek więziennych, jak się to okaże z następujących porównań:

W Stein	jest celek 357	ciemnie 32
W Göllersdorf	" " 9	" "
W Garsten	" " 25	" 13
W Suben	" " 6	" 3
W Pradze	" " 31	" 21
W Kurtuzach	" " 80	" 4
W Pilźni	" " 401	" 18
W Mirowie	" " 32	" 7
W Wiśniczu	" " 14	" 3
W Karłowie	" " 262	" 6
W Lublanie	" " 14	" 3
W Capo d'Istria	" " 5	" 12
W Gradyszczu	" " 9	" 9

U Brygidek zaś są 4 celki do osobnienia więźniów i 4 ciemnice, a więc mniej niż w którymkolwiek innym zakładzie męzkim, co utrudnia utrzymanie karności.

Według wiadomości podanej w

szematyzmie galicyjskim z 1885 roku liczba więźniów od czasu otwarcia zakładu Stanisławowskiego spadła we Lwowie do tysiąca.

11) Zakład karny męzki w *Karłowie* (Carlau) pod Gracem w Styriji jest jednym z największych więzień celkowych. Do więzienia tego odstawiani bywają wszyscy męczyźni skazani w Styriji i Karyntji na dłuższą nad jeden rok karę więzienia.

12) Zakład karny w *Lublanie* w Krainie jest najmniejszym z wszystkich zakładów męzkich, liczba bowiem więźniów zwyczajnie wynosić ma 300; przeznaczonym jest dla męczyzn skazanych przez trybunały w Lublanie i Rudolfswert na karę powyżej jednego roku.

Dla okręgów apelacyjnych sądów

w Tryeście i w Zadarze (Zara) istnieją dwa zakłady karne męzkie a mianowicie:

13) w Capo d' Istria (Kopar w Istriji) i

14) w Gradyszczu (Gradisca) w Przymorzu Goryckiem. Pierwszy obejmuje zwyczajnie 792 więźniów, liczba nadzwyczajna dochodzi do 1000. Liczba więźniów w Gradyszczu wynosi 37—0 380. W obydwóch tych zakładach umieszczani także bywają więźniowie narodowości włoskiej, skazani w okręgu apelacyjnym insbruckim na karę dłuższą jak jeden rok więzienia.

(C. d. n.)

STOWARZYSZENIA.

Towarzystwo prawnicze w Kosowie.

Dnia 21. Listopada 1885 o godz. 4tej popołudniu odbyło się w lokalnościach c. k. Sądu w Kosowie trzydzieste ósme zwyczajne walne zebranie kosowskiego Towarzystwa prawniczego z następującym porządkiem dziennym:

1. Sprawozdanie z ustaw i rozporządzeń, ogłoszonych w kwietniu 1882 w dzienniku ustaw państwa (Nr. 29 — 52 wł.) i w dzienniku rozporządzeń c. k. ministerstwa sprawiedliwości (Nr. 24 — 30 wł.), jakoteż z ogłoszonych przez c. k. ministerstwo w tym czasie orzeczeń naj. Tr. sąd. (Nr. 26 i 27). — Sprawozdawca p. Wilkowski.

2. Sprawozdanie z ustaw i rozporządzeń ogłoszonych w dzienniku ustaw krajowych od początku kwietnia do końca października 1885 Sprawozdawca p. Winiarski;

3. Sprawozdanie z ogłoszonych przez c. k. ministerstwo sprawiedliwości w kwietniu 1885. orzeczeń Trybunału kasacyjnego (Nr. 21—25. wł.). — Sprawozdawca p. Kohman.

4. Sprawozdanie z ogłoszonych przez „Centralblatt für Verwaltungspraxis“ orzeczeń Trybunału administracyjnego Nr. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12 i 18. — Sprawozdawca p. Müller.

5. Dyskusja nad kwestją: „czy wolno nabywcy nieruchomości, sprzedanej w drodze egzekucyjnej licytacji złożyć cenę kupna w papierach publ(icznych)?“ — Sprawozdawca p. Roszkiewicz.

6. Dyskusja nad kwestją: „czy uczynione w kontrakcie dzierżawnym zastrzeżenie kroków egzekucyjnych przeciw niedotrzymującemu kontraktu bez interwencji sądu, może mieć skutek prawny i upoważnić do przedsięwzięcia tych kroków z pominięciem sądu?“ — Sprawozdawca p. Dr. Wilkowski.

7. Dyskusja nad kwestją: „czy wolno stronie spór wiodącej odstąpić jednostronnie całkowicie lub częściowo od dowodu ze świadków, prawomocnie dopuszczonego?“ Sprawozdawca p. Dr. Wurst.

8. Wnioski członków.

Zgromadzeniu przewodniczył p. Dr. Wurst. Obecnych członków dwunastu z Kosowa, Kut i Wiźnicy.

Z powodu przeszkodzenia dotyczących sprawozdawców odpadły przedmioty, umieszczone na 1. 3 i 6 miejscu porządku dziennego.

W zastępstwie nieobecnego p. Winiarskiego zdawał p. Kulczycki sprawę z ustaw i rozporządzeń, ogłoszonych w dzienniku ustaw krajowych od początku kwietnia do końca października 1885, poczem przedstawił p. Müller zgromadzonym ośm orzeczeń trybunału administracyjnego, wraz z motywami, objaśniając je przytem ze stanowiska ustaw, których zastosowaniem powyższe decyzje zostały wywołane.

Następnie debatowano nad kwestjami prawnymi postawionymi na 5 i 7 miejscu porządku dziennego na podstawie referatów pp. Roszkiewicza i Dra Wursta. — Z powodu pierwszej z tych kwestyj uchwalono rezolucję, iż nabywcy nieruchomości, sprzedanej w drodze egzekucyjnej licytacji nie wolno składać ceny kupna w papierach publicznych, lecz takową ze względu na §. 1054 ust. cyw. zawsze w gotówce złożyć jest obowiązany o ile warunki licytacji nie stanowią inaczej. — Dyskusji nad drugą z wymienionych kwestyj „czy wolno stronie spór wiodącej odstąpić jednostronnie, całkowicie lub częściowo, od dowodu ze świadków prawomocnie dopuszczonego?“ nieukończono, lecz odroczone na wniosek p. Mandyczewskiego zakończenie rozpraw nad tym przedmiotem do następnego posiedzenia.

W rozprawach brali udział prócz referentów pp. Mandyczewski, Radkowski, Sanocki i Kulczycki.

Pierwsze og. Stow. urząd. a. w. mon.

W miesiącu październiku r. b. weszło do działu ubezpieczeń życiowych og. Stow. urz. 549 wniosków 555.650 na złr. kapitału i 15200 złr. rent., a zawarto 457 umów asekur. na 443.300 złr. kap. i 14.400 złr. rent. — Ogół ubezpieczeń wynosił z końcem paźdz. 45.701 ważnych umów na 45.321.600 złr. kap. i 190.400 złr. rent. — Wskutek zaszłych wypadków śmierci zapadło w tym roku 533 umów na 456.200 złr. początku działalności stowarzysza a od 5.370.000 złr. — Zapadłe w październiku premje wynosiły 176.390 złr.

Wiadomości literackie.

Ustawa sądowa Galicyjska. Opracował M. Koczyński, b. prof. Uniw. Jagiellońskiego Tom II. (Ustawy o właściwości sądów. Statut cywilny sądowy. Procesy szczególne). Kraków 1885 (VIII. i 631 str.). — Cena 4 złr.

Już za pojawieniem się I. tomu niniejszego dzieła w r. 1881., powitaliśmy je z żywym zadowoleniem jako pożądane uzupełnienie istniejących poówczas w polskim języku podręczników sądowniczych, i wyraziliśmy życzenie rychłego onegoż dopełnienia zapowiedzianym tomem II. (z o b. w n. 1. „Urzędnika i Prawnika“ z r. 1881). To też i obecnie, gdy po upływie lat kilku i ten tom się pojawił, z przyjemnością go witamy i z szczerą dla Szan. Autora wdzięcznością, iż tem dopełnił swej obietnicy a zarazem powszechnego od dawna życzenia naszych prawników. Wiemy dobrze z własnego przykrego doświadczenia, z ilu trudnościami łamać się u nas musi każde a mianowicie fachowe wydawnictwo. Tem większa też zasługa Szan. Autora, że mimo powszechnej u nas apatii i powodującej ją niezamożności, wytrwał w swem przedsięwzięciu i nie szczędząc trudu, wykończył swą zarównoż pożądaną jak pożyteczną pracę, podając nam tym sposobem całość przepisów proces cywilny określających, w polskim języku wytrawnie opracowaną

Objęte tym II. tomem przepisy w całości swej dodać nie okazały się w naszym piśmiennictwie; imamy poszczególne monografie (jak Louis o postępow. prowisorjalnem i o postępow. w sprawach z najmu i dzierżawy, — Kabato post. drobnostkowym) bezsprzecznie nader cenne. — lecz całkowity ich zbiór, jako całość pojawia się nam w powyższej pracy po raz pierwszy.

W części pierwszej znajdujemy ustawy o właściwości sądów, w drugiej całkowity ustroj sądowy (ust. zas. o władzy sędziowskiej, sądy powiatowe, Trybunały I. i II. inst. Najw. Trybunał sądowy, Tryb. państwa, Tryb. administracyjny, Tryb. stanu); w trzeciej statut sądów cyw. (instrukcja

Perska c. k. Prokuratorja Państwa.

Po perskich sądach przychodzi kolej pogawędzić nieco o perskiej c. k. Prokuratorji Państwa. Kto nieobeznany z stosunkami perskimi, tego robię uważnym, że epitet „c. k.“ nie czyta się tam „cesarsko-królewska“, lecz „ce-ka“; takowy jest zatem skróceniem przymiotnika łacińskiego caecus-a-um, co znaczy: ślepy. Ja z tego wnoszę, że jak u nas jest Temida ślepą tak w Persji musi być ślepą Prokuratorja Państwa. I zdarza się też czasami, że perska Prokuratorja Państwa nie w jednym czynnie nie dojrzy zbrodni, a natomiast namaca ją w czynie, w którym nikt zbrodni dopatrzeć się nie może.

Na dowód przytoczę tylko dwa wypadki.

Pewien zakład kreedytowy wypoży-

cza pieniądze rolnikom za poręką i okazaniem książeczek podatkowych. Otóż wielu gospodarzy posiadało książeczki opiewające jeszcze na imiona nieżyjących już ojców, przeto miejscowy wójt poradził im, aby brali pożyczki na imiona swych ojców, bo to jest wszystko jedno, skoro biorą pieniądze na swe grunta, a chcąc dopiero przepisywać książeczki na swoje imię, trzebaby za to płacić a inaczej pieniędzy pożyczyc nie można. Jak poradził tak zrobili. Po niejakiem czasie wyszła na jaw ta szacherka bez złego zamiaru popełniona, a Prokuratorja Państwa zaczęła ich ściagać za zbrodnię oszustwa i ci tylko tej okoliczności zawdzięczają swe uwolnienie, że perska Temida ma oczy otwarte i w tym czynie (zupełnie bezinteresownie, nie widziała żadnej zbrodni

A oto nikt się tam nie troszczy,

ktoby tym biedakom wynagrodzi za ubytek w pracy i trudy kilkunastomilowej podróży przez wysokie góry jak n. p. u nas z Krosna do Przemyśla.

Aby ces. król. Prokuratorja Państwa z porównania tego nie wносиła, że o niej mowa i nie zechciała zaprosić mnie przed sąd do tłumaczenia się, co mi do tego, że jacyś tam ludzie fatygowali daremnie swe nogi, które ich nie kosztują i że sąd wypłacił świadkom pieniądze nie z mojej kieszeni, to oświadczam, że użyłem porównania tego dlatego tylko, że Persja jest krajem górzystym i tam ludzie idąc do sądów przebywają wszędzie takie góry, jak my wyjątkowo na drodze z Krosna do Przemyśla (jak góry w Domaradzu, Piekło, Krzywcy, i na Reczpolu.)

Drugi wypadek: Stróż bezpieczeństwa najniższej kategorii widząc jak

sąd. z r. 1853); w czwartej procesy szczególne (postęp. w sprawach drobiazgowych, post. sumaryczne, wekslowe, nakazowe, prowisorjalne, awizacyjne, syndykackie, w sprawach małżeńskich, w spr. o uznanie za umarłego); wreszcie w dodatku: statut dyscyplinarny adwokatów.

Zapowiedział wprawdzie Autor w t. I. iż tom II. mieścić będzie także postępowanie w sprawach niespornych; nie bierzemy mu jednak wcale za złe, iż go tu nie umieścił, gdy ono raczej osobną dla siebie całość tworzyć by powinno, i możemy tylko Szan. Autora zachęcić, by je osobną pracą objąć zechciał, podając je w swej całości, jako pożądane dopełnienie swego wydawnictwa cywilnych ustaw sądowniczych.

Omawiając już pierwszą część pracy p. Koczynskiego zwróciliśmy uwagę obok innych zalet tej zmiędnej i cennej pracy Szan. Autora, na poprawność językową, którą się takowa odznacza. To samo znaczy się w równej mierze o niniejszej części II. Wolelibyśmy prawdziwie, gdyby Autor uniknął był zbytniego puryzmu, do którego, przestzegając żarliwie czystości języka, częstokroć się posuwa; nie chcemy jednak spierać się o ten zbytek dobrego w obec krzywd, jakie stuletnia germanizacja wyrządziła naszemu językowi, a które dotąd jeszcze tak trudne są do odrobienia i nader często jeszcze przebijają się w języku urzędowym naszych władz i sądów.

Natomiast zwracamy uwagę na rozliczne ustępy książki, mieszczące treściwe objaśnienia i trafne uwagi krytyczne z teorii procesu i doświadczenia palestry naszej wysnute.

Do rzędu tychże należą np. poglądy na str. 540 do 550 co do sporów prowisorjalnych, na str. 559 i dl. co do sp. awizacyjnych, a w szczególności na str. 483 i dl. co do sporów drobiazgowych; te ostatnie mianowicie, podające nader trafną charakterystykę tego pomostu do wyczekiwanej nowej procedury cywilnej, zalecamy uwadze naszych delegatów w Radzie pańs. przy obradach nad nowym projektem procedury.

W końcu zwracamy uwagę, że jako

uzupełnienie Tomu I. tej pracy pojawił się tegoż Autora:

Supplement do ust. sądowej (Kraków 1885). obejmujący między innymi ustawę o egzekucji na płace urzędników, nowele do ustawy karnej i konkursowej tudzież do postępow. egzekucyjnego.

Winszujemy niestrudzonemu Autorowi tych cennych prac, — a całość ich prawnikom naszym sumiennie polecamy, jako nader pożądany podręcznik w tak utrudnionem dotąd praktycznem zastosowaniu naszych tak różnorodnych ustaw i przepisów sądowniczych.

J. Sz. Cz.

Ustawa notarialna z d. 25 lipca 1871 r. Nr 75 dz. pr. p. wraz z odnośnemi ust. rozp. i orzecz. najw. Tryb. s., z dodaniem wzorów przełożona na język polski i obrobiona przez Lucjana Lipińskiego c. k. Notariusza w Nowym Sączu. — Kraków 1884.

Jest to pierwsze u nas w kraju opracowanie ustawy notarialnej, gdy dotąd mieliśmy jedynie tłumaczenia jej, jedno urzędowe w dz. pr. p. ogłoszone, a drugie zamieszczone w wydanym przez H. Bodeka w r. 1872 we Lwowie zbiorze ustaw sądowniczych które oba (chociaż drugie poprawniejsze od pierwszego) bardzo wiele pod względem czystości języka i składni, do życzenia pozostawiają. Tutaj mamy nietylko poprawny przekład tekstu ustawy, lecz oraz zbiór wszelkich do niej się odnoszących przepisów, ustaw i rozporządzeń, tudzież judykatury najw. Tryb. sąd. przy odnośnych §§. ustawy podany, a przedstawiający się jako jej z tychże źródeł z wielką starannością i w trafnym składzie komentowanie. — W szczególności praca ta obejmuje: Ustawę wprowadzącą do ust. notarialnej, wraz z rozdz. 13. dawnej ustawy notar. o komisarjacie sądowym i odnośnymi przepisami, — ustawę notarialną, — dodatkowe do niej przepisy (ustawę z 25. lipca 1871. N. 76 dz. pr. p., przepisy o egzaminie notar., przepisy stemplowe i należnościowe, przepisy o postępow. w sprawach z aktu notarialnego — wykaz Izb i posad notarialnych), — wszystko to wyczerpująco wyjaśnione z odnośnych prze-

pisów i judykatów. Znaleliśmy jedną tylko niedokładność na widocznem przeoczniu polegającą, gdy Szan. Autor podając na str. 142 i dl. rzekome przepisy o postęp. w sprawach, w których należytość jest udowodniona aktem notarialnym, podaje li tylko rzp. ces. z 21. maja 1855 r. N. 95 dz. pr. p., a zupełnie pomija rozp. m. z 18 lipca 1859 r. N. 130 dz. pr. p., jakkolwiek tem ostatniem przedpisy pierwszego znacznie zostały zmienione i uzupełnione. Pomijając jednak ten brak szczerze wyrazić możemy uznanie Szan. Autorowi za tę jego, głęboką znajomością rzeczy i mrówczą pilnością odznającą się pracę, która dotkliwą wypełnia lukę w piśmiennictwie naszym prawniczym a stronom interesowanym, w szczególności zaś notariuszom i rzecznikom jak niemniej sędziom, posłuży jako nader cenny w ich potrzebach zawodowych podręcznik. Zalety tej pracy podnosi obok dodanych wzorów i spisów dokładnych (alfabetycznego treści i chronologicznego przepisów i judykatów), także zewnętrzne jego wyposażenie prawdziwie wytworne. — Polecamy je z całym dla Szan. Autora uznaniem żywo naszym Czytelnikom.

Tegoż Autora rozprawkę: O znaczeniu inwentarza gruntowego i zastosowaniu odnośnych przepisów przez władze skarbowe (Lwów 1885), wydaną także w przekładzie niemieckim, na teraz tylko zaznaczając, zastrzegamy sobie bliżej z nią Czytelników naszych zaznajomić. Tymczasem polecamy ją uwadze naszych posłów sejmowych.

J. Sz. Cz.

WIADOMOŚCI POTOCZNE.

Koszta utrzymania parlamentów.

Według budżetu na rok 1886, djety deputowanych we Francji obliczono na 5,256.000 franków. Oprócz tego pensja prezydenta Izby wynosi 72.000 franków, pensje kwestorów 27.000, płace urzędników etatowych 685.000, nadetatowych 45.000, dyurnistów i t. d. 64.000, dodatki do plac urzędników pocztowych i telegraficznych 5.100 fr., wsparcie dawniejszych

żyd szarpie się z podróżnym z powodu niezapłacenia targowego jednego denara (= 4 cnt. w. a.) zaciąga tego człowieka przy pomocy żydów na korytarz i nie pytając się nawet żyda co chce, dyktuje zaraz sam człowiekowi temu, aby dał żydowi zamiast denara (jak się należało, 10 denarów, a gdy ten się wzbrania, pokazuje mu klucze od więzienia i grozi zamknięciem, jeżeli natychmiast żądanej kwoty nie zapłaci. Człowiek ten przerażony groźbą płaci tę kwotę a Prokuratorja Państwa nie widzi w tym czynie zbrodni gwałtu publicznego.

Zapatrywanie takie nie stoi wprawdzie w żadnym związku z epitetem „ce-ka“, ale podniosłem tę okoliczność jedynie dla tego, że niektórym urzędnikom młodszej generacji epitet ten jest bardzo do twarzy. Bo nie da się zaprzeczyć, że są tam między starszymi

ludzie pracy i głębokiej erudycji, ale ci są tak obarczeni, że niepodobna im jest przeprowadzić dokładnej kontroli referatów urzędników młodszych. Między tymi zaś znajdują się tacy, którzy pewni względów szacha żyją w zupełnej nieczynności, kontenci, że mają podostatkiem baraniny i kumysu i zabijają czas grą w szachy, a książek i dzienników fachowych tak niecierpią jak francuz gramatyki obcego języka. To jednak nie im nie przeszkadza do uzyskania z czasem tłustych posad nawet przy takich urzędach, których urzędowania po większej części nie rozumia i dla braku praktyki rozumieć nie mogą. Niejednemu wyda się to zapewne bardzo dziwnem, ale to jest tylko tak na pozór. Tam n. p. szewc, któremu szydełko i dratewka niedopisują, w godzinach wolnych od łatania butów chwy-

ta za pióro i bawi się adwokaturą: dlaczegoż by coś podobnego nie mógł potrafić urzędnik Prokuratorji Państwa?

U nas n. p. zabraniają takich zachcianek mistrzom szydła i dratwy surowe rozp. min. wydane jeszcze przed 20-kilku laty i drukowane po różnych zbiorach ustaw sądowych.

Atoli jak w ogóle wszystkie kraje azjatyckie naśladowują we wszystkim cywilizowaną Europę, tak spodziewać się należy, że i w Persji z czasem anomalje te zostaną usunięte i szewc będzie musiał pozostać przy szydełku i dratewce, a prokuratorjski urzędnik przy c. k. Prokuratorji Państwa.

Fr. L.

urzędników 2.700 frank., emerytury 16.000 franków, materiał do pisania 55.000 franków, druki 500.000 fr., prenumerata dzienników 25.960 fr., opał 44.500 fr., światło 98.000 franków, liberja odźwiernych i woźnych 26.000, powozy 3.000 fr., naprawy bndowlane 150.000 fr., meble 75.000 fr., biblioteka 25.000 fr., medale i odznaki 7.000, koszta komisji 50.000 fr., różne inne wydatki i fundusz rezerwowy 166.000 fr. ogółem 7.393.260 fr. Oprócz Francji, tylko w cesarstwie niemieckim, Grecji i Serbii odbywają się wybory na podstawie ogólnego prawa głosowania. W Niemczech deputowani nie pobierają żadnych dyet, to też budżet parlamentu niemieckiego na r. 1885/6 wynosi zaledwie 409.670 marek. W Grecji, gdzie tak samo jak w Niemczech i Serbii istnieje tylko jedna Izba, liczba reprezentantów ludowych wynosi 244, z których każdy pobiera za sesję 2.000 drachm (franków) począwszy od dnia, w którym rozpoczął wykonywanie swego mandatu w sknpczynie. aż do dnia powrotno do domu. W W. Brytanii prawo wyborcze zawisłem jest od pewnego cenzusu podatkowego. Deputowani nie pobierają żadnych dyet. Również we Włoszech reprezentanci ludowi funkcjonują bez żadnego wynagrodzenia. W Belgii każdy deputowany otrzymuje na przeciąg sesji 423 20 fr. (200 zł.), ci jednakże posłowie, którzy mieszkają w Brukseli, wykonywują swoje mandaty bez żadnego wynagrodzenia. W Holandji każdy deputowany pobiera 4.223 franków (2.000 zł.) rocznej pensji. W Hiszpanii godność deputowanego nie jest połączona z żadnym wynagrodzeniem. W demokratycznej Norwegii prawo wyborcze bywa wykonywane na podstawie cenzusu, a każdy poseł pobiera 12 koron (16 25 fr.) za każdy dzień pobytu w Izbie. Toż samo w Szwecji. W Prusiech każdy ze 433 posłów pobiera dziennie w ciągu sesji 15 marek. Etat sejmu pruskiego za rok 1885/6 preliniowano ogółem na 1.207.370 mark. W Szwajcarii istnieje ogólne i przytem tajne prawo głosowania, a do Rady narodowej może być wybrany każdy obywatel Związku, który nkończył 20. rok życia. Deputowani pobierają po 20 franków dziennie podczas trwania sesji. Członkowie anstrjackiej i węgierskiej Izby deputowanych pobierają, jak wiadomo, djety, mia-

nowicie po 10 zł. za każdy dzień w ciągu trwania sesji. W preliminarzu na rok 1886 obliczono koszta ntrzymania anstrjackiej Rady państwa na 966.859 zł. W końcu należy nadmienić, iż we wszystkich prawie państwach reprezentanci ludowi mają prawo likwidowania kosztów podróży.

WIADOMOŚCI URZĘDOWE.

(Z urzęd. „Gaz. lw.“ po dzień 20. Listopada 1885 r.)

Opróżnione posady: Trzy posady kancelistów 1) przy sądzie kraj. we Lwowie, 2) przy sądzie pow. w Podhajcach i 3) przy sądzie pow. w Zabłotowie; podania do 8. grudnia r. b. do Prezydjiów sądów koleg. ad 1) we Lwowie, ad 2) w Brzeżanach i ad 3) w Koloymy. (254). — Sekretarza Rady pow. żydaczowskiej; podania do wydziału Rady pow. w Żydaczowie do 30. grudnia r. b. (256). — Sekrerza pow i jednej ewentualnie dwóch posad kancelistów w Namiestnictwie; podania do Prezydjm Namiestnictwa do końca grudnia r. b. (263). — Sekretarza Rady przy sądzie obw. w Rzeszowie; podania do Prezydjm sądu obw. w Rzeszowie, do 2. grudnia r. b. (266).

Przeniesienia: Władysław Bugno koncepista-poczt, z Zadaru do Lwowa. Jan Franuszkiewicz oficjał poczt z Drohobycza do Bochni — Asystenci poczt Józef Krzeszkowski we Lwowie, Henryk Rittgler w Tarnowie i Teodor Ganszer w Bochni, wszyscy trzej do Sanoka. — Kazi mierz Miecznikowski vel Waligórski, kancelista przy sądzie obw. w Nowym Sączu, na własne żądanie w tym samym charakterze do sądu kraj. w Krakowie.

Wyszczególnienia: Jan Bujak starszy radca skarb przy galic kraj. Dzrekeji skarb. we Lwowie, tytuł i charakter radcy dworu — Luejan Kryński, prezydent sądu obw. w Tarnopolu, tytuł i charakter radcy dworn. — Franciszek Zdański, starszy prokurator państwa radca dworn, krzyż kawalerski orderu Leopolda — Leonard Jarosch prezes sądu obw. w Nowym Sączu, z powoduprzeniesienia na własną prośbę w stały stan spoczynku — order żelaznej korony trzeciej klasy. — Aleksander

Zborowski starosta w No-wym Sączu, z powodu przeniesienia na własną prośbę w stały stan spoczynku, tytuł i charakter radcy Namiestnictwa.

Mianowania: Dr. Napoleon Cybalski, zastępca profesora w cesarsko rosyjskiej akademii medyczo chirurgicznej w Petersburgu, zwyczajnym profesorem fizjologii w uniwersytecie krakowskim. — Bronisław Gergovich, kancelistą dyrekcji policji we Lwowie — Dr. Marjan Aleksander Baraniecki; prywatny docent uniwersytetu warszawskiego, zwyczajnym profesorem matematyki w uniwersytecie krakowskim. — Antoni Czerny radca rachunkowy, starszym radcą rachunkowym kraj. dyrekcji skarbu we Lwowie. — Dr. Edward Rittner zwyczajny profesor uniwersytetu lwowskiego, radcą Namiestnictwa i referentem dla administracyjnych i ekonom spraw szkolnych przygalic. radzie szkolnej kraj. — Dawid Spitzer praktykant, auskultantem sąd. w okręgu wyższ. s. kr. w Krakowie — Karol Skimina, kancelista przy sądzie pow: w Gorlicach, kancelistą do prowadzenia ksiąg grunt. przy sądzie pow. w Radomyślu. — Antoni Pilariski, kancelistą przy sądzie pow. w Gorlicach. Karol Poglios, prezydent sądu obw. w Złoczowie. wiceprezydentem sądu kraj. we Lwowie. Filipina Czemeryńska, tym czasowa nauczycielka kierująca szkoły żeńskiej w Trembowli, rzeczywistą nauczycielką kierującą teje szkoły żeńskiej.

N a d e s t a n e.

Ważne dla pp. Urzędników.

Zwracamy uwagę na dołączoną do dzisiejszego numeru ofertę firmy:

THE SINGER MANUFACTURING Co,

która nastęrcza sposobność do bardzo odpowiednich i wygodnych podarunków na

„na Gwiazdkę i Nowy Rok“,

które przy uznanej powszechnie wymienitości tych maszyn do szycia i przy nader przystępnych warnakach ich nabycia, Czytelnikom naszym polecamy.

Wydawnictwo księgarni
GUBRYNOWICZA i SCHMIDTA we LWOWIE.
Ukończywszy druk
„DZIEŁ ADAMA MICKIEWICZA“
postanowiliśmy na ogólne żądanie przystąpić do
wydania nowego w 16 zeszytach.
Pragnąc ułatwić nabycie dzieł A. Mickiewicza przez zeszytowe wydanie, postanowiliśmy również sprzedaż pojedynczymi tomami, które drogą prenumeraty nabywane być mogą.
Cena jednego tomu wynosi ztr. 1.15. — Za 4 tomy ztr. 4.60, z oprawą ztr. 6, a z wyśtoceniem ztr. 6.60.
Cena zaś każdego zeszytu 30 ct.
Abonenci mogą więc odbierać dzieła A. Mickiewicza tomami lub zeszytami.
Zeszyty wychodzą co 10 dni, począwszy od 10. listopada 1885.
Gubrynowicz i Schmidt.

Oryginalne
Singera maszyny
do szycia

na spłatę ratami
G. Neidlinger
Lwów ul. Kopernika 1. 2.

Świeżo wyszedł z pod prasy
Zeszyt VI.
Zbioru ustaw i rozpp. państw. i kraj.
J. A. HIBLA
obejmujący:
Rozporządzenia wykonawcze do ustawy robotniczej
tudzież
najnowsze uzupełnienia ustawy przemysłowej.
Skład w księgarni J. MILIKOWSKIEGO (P. STARZYKA.)
Cena 36 cent.

Dr. Leon Geller
wydawca i redaktor czasopisma:
„Oesterr. Centralblatt für die
juristische Praxis“,
Obrońca w sprawach karnych,
utrzymuje swe bióro w Wiedniu,
Śródmieście I. Renngasse 13.